

Voda kot vrednost ali vrednota?

Dr. Pavel Gantar

Rimske Toplice 7 – 8 oktober 2021

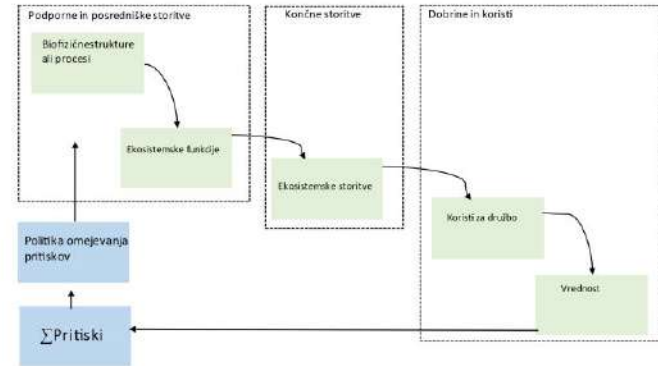
Razpotja vrednotenja voda

- **Pobude za vrednotenje voda: dve nasprotni izhodišči:**
- **Voda je zožena na golo ekonomsko in tržno dobrino, vodna revščina...**
- **Voda je ekonomsko neustrezno vrednotena, malomarnost upravljanja**
- **Ali lahko koncept ekosistemskih storitev premosti razkol med nespravljivimi pristopi k vrednotenju vode?**

Koncept ekosistemskih storitev

- Zagotavljajo določene dobrine oz. koristi za ljudi;
- V interakciji z
 - ljudmi (človeški kapital)
 - družbo (socialni kapital)
 - okoljem (grajeni kapital)
- Narava – naravni kapital

Kaskadni model (Vir: Potschin and Haines-Young, 2016). <https://viva.agricol.eu/lessons/ecosystem-service-concept-and-classification-system/>

Štiri kategorije ekosistemskih storitev

- **Zagotavljanje storitev:** proizvodnja hrane, materialov, kar lahko ljudje neposredno uporabijo;
- **Storitve regulacije:** ekosistemi upravljajo druge naravne/okoljske procese, uravnavanje vlažnosti, naravno prečiščevanje vode, opraševanje...
- **Kulturne storitve:** nanašajo se na kulturne in duhovne potrebe ljudi;
- **Podporne storitve:** gre za ekosistemске funkcije in procese, ki omogočajo zgornje tri kategorije.

Ekosistemske storitve – problem kvantifikacije I.

- Osnovna ideja: številni elementi/procesi v naravi, so na prvi pogled nepomembni in neproduktivni, ker njihovih učinkov ne znamo opredeliti in kvantificirati;
- Problem „eksternalij“
- Naravni in hibridni procesi so prekategorizirani v čisto družbeni in ekonomski koncept dobrine (blaga) ali storitve (usluge)
- Pomembno je, da jih ekonomsko in finančno ovrednotimo

Ekosistemske storitve – problem kvantifikacije II.

- **Kvantifikacija je pogoj, da ekosistemskim storitvam določimo ceno (poblagovimo, komodificiramo)**
- **S tem jim ne določimo samo uporabne vrednosti, ampak tudi menjalno**
- **Ali lahko vse ekosistemske storitve monetariziramo?**
- **Kvantifikacija vodi v „analizo stroškov in koristi“ – kaj dobimo in kaj zgubimo z določenim posegom v naravo?**
- **Ekosistemske storitve implicirajo plačevanje zanje.**

Voda v kontekstu ekosistemskih storitev

- Očitno voda nastopa v okviru vseh štirih kategorij ekosistemskih storitev;
- Vendar jih je težko vrednotiti, ker je voda „**nekooperativna dobrina**“
 - Zagotavljanje in raba sta odvisni od kompleksnih in difuznih biofizičnih procesov (padavine, razpoložljivost...)
 - Potrebna je draga infrastruktura, ki favorizira monopole
 - Voda prečka politične in administrativne meje
 - Vključuje različne uporabnike z različnimi interesi

Voda kot vrednost in kot vrednota I.

- **S konceptom ekosistemskih storitev razširimo razsežnosti, ki določajo vrednost vode, vendar**
- **Smo še daleč prepoznavanja in integracije kulturnih, socialnih in okoljskih razsežnosti pri vrednotenju vode;**
- **Razlika med vrednostjo in vrednoto**
 - Vrednost (valuation) nekaj, kar je mogoče kvantificirati
 - Vrednota (value) – niz prepričanj o tem kaj je dobro in zaželeno v življeno in za kar smo se pripravljene prizadevati;

Voda kot vrednost in kot vrednota II.

- **Vrednote:**
 - Dajejo umeritve, kako naj ljudje, družbe, organizacije delujejo;
 - Kulturno prepoznane in ponotranjene želje, ki motivirajo naše delovanje;
- **So družbeno/kulturno vzpostavljene in predmet soglasja in nasprotovanja;**
- **Če voda nastopi kot vrednota vstopi v polje imaginacije v katerem se izražajo vsa naša pričakovanja, želje, pa tudi strahovi in odpori;**
- **Voda nas povezuje v skupnost! Hvala!**